

Educació *versus* cultura

Santi Sató

Sóc més aviat pessimista quant a l'educació a casa nostra, Catalunya, pels resultats que ofereix l'informe PISA, les afirmacions de responsables d'universitats que assenyalen la seva insatisfacció amb el nivell en què arriben els ja batxillers i essencialment per les traves que el polítics posen a la nostra llengua. Fets que obliguen a una profunda reflexió, tant en l'àmbit de l'ensenyant com en els dels pares, la família i la societat civil.

Al preparar aquest article, i per corroborar o descartar aquesta sensació, m'he decidit a demanar l'opinió a dues persones que, a Torroella de Montgrí, més coneixen aquesta temàtica, per la seva formació acadèmica i per la tasca que desenvolupen en el seu quefer diari: el germà Josep Paniego, del Col·legi de Sant Gabriel (ensenyança privada), i el director de l'Institut Montgrí, Jordi Plaja (ensenyança pública); entrevistes, d'altra banda, que completen i conclouen aquest article.

Però abans, val la pena fer un esbós dels conceptes i els mitjans que les formen i condicionen. Prego que es consideri aquest treball com un conjunt de breus articles amb un final format per dues entrevistes, que crec que val la pena llegir.

La cultura

La cultura és essencialment una forma de viure, un conjunt d'elements, coneixements i costums, tramès de generació en generació. Un sistema de permissivitats que caracteritzen diferents grups socials, acceptables o no en cada un d'aquests.

La nostra és una cultura mediterrània, llatina, que inclou una sèrie de solatges acumulats, propiciats per una munió d'influències foranes que han quallat en la nostra personalitat de catalans.

És la nostra cuina, la moda, l'art, la pintura, l'escultura, la fotografia, el cinema i l'arquitectura. Així com l'espiritualitat i les creences, més o menys practicades, que formen un fonament, una base ètica i un judici moral; i com no, una llengua a conservar, una tecnologia i, com a resum de tot, una identitat, la catalana.

La cultura s'adquireix a través d'un procés gradual d'aprenentatge on l'infant imita els models més propers, segueix les ordres o hi reacciona en contra. Els pares i la família són els transmissors directes dels referents culturals i l'escola s'ocupa de la instrucció. Al llarg de la vida, la lectura, els mitjans de comunicació, les relacions personals, l'associacionisme cultural i esportiu... constitueixen una font realment important per a l'adquisició de cultura.

I Torroella té un bon equipament cultural on es desenvolupa bon nombre d'activitats, però que no es veu massa concorregut pels joves -quasi gens- i sí, només, per unes generacions de més edat i formades potser amb altres criteris educatius. ¿Podria ser que els nostres promotors culturals no hagin analitzat prou bé els gustos i necessitats dels nostres infants i joves, o que no han trobat el millor màrqueting per arribar-hi? Cal buscar aquest camí i aquesta col·laboració, i trobar-la!

L'educació

Per un altre costat, tenim l'educació com a instrucció, que deleguem en la seva totalitat als centres docents, però han de recordar que de la seva culturització en són els primers responsables.

Permissivitat en la família i a l'escola? Els uns i els altres l'han de mantenir a un nivell prou ambiciós i tan alt com sigui possible per no acabar frustrant tothom. Sense esforç ni tensió no hi ha millora. S'imposa un diàleg permanent entre la família i ensenyants!

Els pares han de crear a la llar un ambient d'amor i respecte, al temps que han de controlar tant els resultats escolars com els mitjans de comunicació.

Demòcrit

L'escola requereix un mutu respecte entre alumne i professor. Respecte que han d'inculcar els pares, *és la seva responsabilitat*. No poden ser permissius, ni indiferents, ni tolerants amb els resultats escolars, conducta culpable del fracàs escolar.

Cal reprovar que imperi la defensa del fill davant del mestre, actitud que provoca massa vegades la desgana i l'apatia de l'ensenyant.

Permeteu-me dues sentències des de l'antigor:

Demòcrit: "No fer patir els nens i consentir-los, com entre bàrbars: nens que no aprendran ni lletres ni música, ni lluita, ni allò que més lligat està amb l'excel·lència: el respectar. Perquè el respecte s'estima sobretot de sortir d'aquestes coses."

I Plató, al frontispici de l'Acadèmia d'Atenes, hi va fer inscriure aquest lema: "Que no entri aquí qui no sàpiga geometria." Hem de tenir en compte que geometria té en grec antic un significat molt més ampli. El mateix Plató afirma: "Els números constitueixen el més alt grau del coneixement, més encara, són el coneixement per antonomàsia; les coses són com 'imatges intel·ligibles', números, de les idees 'les verdaderes coses'. Avui, l'antiaritmetisme (incapacitat de plantejar i resoldre'n problemes) pot ser un dels grans defectes que afecta de forma alarmant l'elit intel·lectual: 'Jo sóc de lletres!'"

Plató i Aristòtil a
l'Acadèmia d'Atenes

Les lleis sobre l'educació

L'educació és un dret fonamental, inclòs l'any 1952 per la Convenció Europea de Drets Humans. Veurem avui una nova llei d'ordenació de l'ensenyança? Del batxillerat?

Són moltes les crítiques que s'han publicat sobre la LOGSE i també sobre la LOE, a les quals es responsabilitza dels pobres resultats de l'ensenyament públic obligatori que, en nom d'una suposada justícia igualitària, s'aconseguiria la igualtat dels estudiants, quan realment el que s'aconsegueix és una greu injustícia amb els que realment volen estudiar.

Estableixen també l'obligatorietat de l'ensenyament secundari, a l'assistència, moltes vegades en contra la seva voluntat, fet que provoca l'alentiment del ritme de les classes i el vandalisme en els instituts, perquè fins als 16 anys no poden treballar.

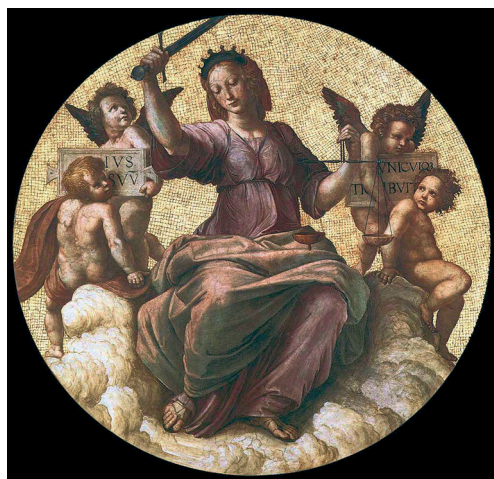
Un problema afegit és el de la immigració. A Càritas, ha estat una de les nostres preocupacions. Avui són immigrants, però demà seran també els nostres conviscatans. I el problema s'agreuja quan un excés d'immigració origina i facilita la creació de guetos.

La immersió lingüística

Mals aires bufen des de molts punts contra ella. El jutjats en jutgen i dicten sentències. I no parlem dels polítics, no tan sols espanyols, fins i tot d'autonomies que tenen el català també com a llengua pròpia i oficial. El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya ha decidit que la sentència del

constitucional fa referència només als casos individuals, no al sistema d'immersió lingüística. Veurem que hi diu ara el Suprem.

A les Illes Balears han iniciat un procés que no reconeixerà el coneixement del català per al funcionariat, i al País Valencià s'insisteix en el model trilingüe —recordem que solament el 41% dels seus centres públics ofereix un ensenyament en català com a llengua vehicular.

La Justícia

Les noves tecnologies

Les noves tecnologies s'han d'implementar sobre dues bases, la maduresa de l'alumne i els coneixements professionals de l'educador.

I les xarxes socials? “Tu, pare, no en saps res de tot això”. “I tu, mestre, menys encara”, i tres identitats a la xarxa, una per a pares i professors, una altra per als amics, i una tercera, la més perillosa, amb dades falses i secreta. Posseeixen una gran facilitat per enviar missatges: a Twitter, n'hi circulen diàriament uns 250 milions de missatges. Però si et prens la molèstia de llegir-ne un quants, arribes a la conclusió que la majoria són crítiques sense cap fonament, bretolades, o expressió d'una ignorància supina. Així com el Facebook.

Com a mitjà de comunicació, l'un i l'altre són ràpids i d'alta participació, com tingueren en la primavera àrab... sense oblidar la falsa divulgació de la mort de Fidel Castro o de les suplantacions de la identitat de la dona del magnat de la comunicació Rupert Murdoch, la del mateix rei Joan Carles, així com la de cinc ministres espanyols, entre les més conegudes.

Ni es poden tolerar els atacs als docents. Publicat recentment a *El Punt Avui*: “Cibersetge als mestres. Un de cada cinc docents ha estat humiliat a les xarxes socials per part dels seus alumnes o coneix algú que ho ha patit. [...] Els alumnes agressors busquen els punts febles de l’ensenyant fins a portar-lo a una situació límit o compromesa, i un cop ho aconsegueixen el filmen amb el telèfon mòbil. La gravació la penjen a les xarxes socials, que en molts casos s’han convertit en un fòrum propici per insultar els professors [...].”

I no subestimem els comptes falsos amb la finalitat dolosa d’extreure informació per assetjar sexualment menors d’edat.

Són quelcom realment meravellós, però s’han d’utilitzar correctament i curosa. ¿Però això ens condiciona a considerar que el llibre digital és millor a l’imprès en paper, o que s’utilitzin ordinadors per fer els exàmens com s’ha proposat?

En el moment actual hi ha un camp molt ampli en el desenvolupament de noves millores (llibres digitals d’Apel): imatges en tres dimensions que es poden desmembrar i reconstruir, i tant ben realitzades que poden competir amb èxit amb els videojocs... Esperem-ne el millor.

Informes PISA

Actualment, l’OCDE, constituïda per 34 països, és un dels fòrums més influents que analitzen i estableixen orientacions sobre l’economia, l’educació i el medi ambient.

Voldria resumir seguidament els resultats dels informes PISA (Programa Internacional per a l’Avaluació d’Estudiants), basats en l’anàlisi del seu rendiment, a partir d’uns exàmens mundials que es realitzen cada tres anys i que tenen com a finalitat la valoració dels alumnes de 15 anys.

L’informe PISA corresponent a lectura digital

Els resultats obtinguts han estat pitjors en la lectura digital que en la de textos impresos.

Els estudiants de l’Estat espanyol tenen més dificultats per llegir i entendre a Internet que en paper i, en comparació amb els altres països (liderats per Corea del Sud, Nova Zelanda, Austràlia i el Japó), estan per sota de la mitjana.

Conclusions, de les quals destacarem tres:

1. Els usuaris moderats d’Internet aconsegueixen més bons resultats. (Els extrems no són bones opcions.)

2. És més significatiu l'ús que se'n fa a casa que no pas a l'escola. (Sovint està fortament relacionat amb el nombre de llibres que es tenen a casa i al fet que els pares llegeixin.)

3. Destaca pitjors resultats escolars entre l'alumnat d'origen immigrant.

Resultats de l'informe PISA en lectura, matemàtiques i ciència

Hi ha un grup de països que se situen al capdavant: la Xina (Xangai), Corea, Hong Kong, Singapur, el Japó, Finlàndia i el Canadà, entre d'altres. Són països que obtenen les millors puntuacions en les tres matèries: lectura, matemàtiques i ciències.

Pel que fa a Catalunya, la puntuació en lectura (498) està per sobre de la Unió Europea (491) i de l'OECD (493), en matemàtiques les iguala (496) i en ciència (493) està pròxima a la Unió Europea (503) i l'OECD (501). I en totes tres, per sobre d'Espanya. Lamentablement en tots tres resultats Andalusia, les Illes Balears i les Illes Canàries ocupen les darreres posicions.

Destaca sobre tots els altres països europeus Finlàndia. Cal remarcar les declaracions de Timo Riiho, catedràtic de llengües iberoromàniques de la Universitat d'Hèlsinki, que afirma que: "[...] A Finlàndia, exigim més a qui vol ser docent, i en primer lloc tots ells han de parlar perfectament les dues llengües, finlandès i suec, ja que hi ha una minoria del 6% que el parla [...]." (Entrevista publicada a la contra de *La Vanguardia* del 14 de gener d'aquest any.) Somni impossible a Espanya, tot i que el català és molt més que el 6% del suec a Finlàndia.

I ara, acabada aquesta introducció, passem al contingut d'aquest treball.

Entrevista amb el germà José Paniego

Benvolgut germà Paniego, les qüestions següents, que performen l'entrevista que tan gentilmente m'ha concedit per a l'article del *Llibre de la Festa Major* d'enguany, crec que ens obliguen a reflexionar profundament sobre cultura i ensenyança, en un conjunt de temes que són:

1. Quant al sistema educatiu

–És injusta l'educació igualitària?

Per mi és injusta, sí, perquè cada persona és diferent, i cadascú s'ha d'exigir segons les seves possibilitats, al que li costa aprendre se l'ha de donar suport, i al que té facilitats, fer-ho també perquè arribi al màxim de les seves possibilitats.

El Col·legi Sant Gabriel

–Què en pensa de la llengua vehicular?

La llengua vehicular, per a mi ha de ser una cosa molt clara, en el cas de Catalunya, depenen dels ambients, compartir el català i el castellà. En el cas concret de Torroella, el 80% es fa en català, perquè en el seu ambient parlen català. Per al futur i per a una possible sortida fora de Catalunya, convé també potenciar el castellà, però trobar un equilibri del 50% en cada llengua depèn de cada escola i de l'ambient en què es mou. Ni tot en castellà, com en una època de la història d'Espanya, ni tot en català, perquè és una llengua que parlen set milions de persones i el castellà el parlen 300, i si ha de sortir per motius familiars, de treball... fora de Catalunya, convé que se sàpiga el castellà.

–Perjudica el “progressa adequadament”?

Per mi el progressa adequadament és un sistema que no prioritza les possibilitats de cada persona. Perquè adequadament, pot progressar tant un que obtingui un sis com un que tregui un deu. És un sistema per matar l'estímul de l'alumne, l'haurien de treure del sistema educatiu i dir que aquest té una capacitat d'un 3, aquest d'un 6, aquest d'un 8 i aquest d'un 10. I estimular tots per igual, però són diferents i a Catalunya i a Espanya necessitem cervells de primera categoria i també de segona, perquè tots són persones humanes.

–La nova ensenyança: hem oblidat que entra sinó amb sang sí amb esforç?

Per mi la gran dificultat actual és que el nen i l'ensenyança són un producte de consum més i s'ha matat de l'escola l'esperit de superació i d'esforç, i psicològicament està demostrat que s'ha d'impulsar els petits que se superin, com he dit, d'acord amb les seves possibilitats.

-No provocar traumes als infants?

Això és fruit de la manca psicològica de la raça humana. Al nen no se li ha de pegar, però sí se li ha d'exigir que compleixi les seves obligacions, el seu esforç i el seu treball. Els pares i les mares han de trobar l'equilibri, mentre puguin governar els seus fills amb raons positives, intel·lectuals, d'acord. Però si això no és suficient, perquè el fill està eixelebrat, inepte, l'han de castigar amb el càstig que es cregui més adient. Aquest és el procediment que s'ha d'utilitzar, tant en la família com a l'escola.

-El mestre ha d'ensenyar. Es recorda solament els bons mestres, els que sabien ensenyar.

És veritat, jo recordaré tota la vida el mestre que a la universitat em va donar una assignatura que es deia Fonaments biològics de la vocació, perquè la funció fonamental del professor és ensenyar i amb unió de la família, que n'és responsable, educar. Si l'escola impartís ensenyança i educació, potser la societat en què vivim seria un miqueta més educada i equilibrada.

-Les noves tecnologies: han obviat la importància de relacionar conceptes i utilitzar memòria i raonament?

Sí, és cert. Actualment no es cultiva la memòria, i penso que és una facultat humana que necessitem. Un alumne ha de saber, de memòria, conceptes, definicions... perquè són part de la seva riquesa cultural. Hi ha coses elementals a la vida que s'han de saber i s'han d'aprendre de petits. La ignorància no és dels que saben, sinó dels que no saben.

-En l'aspecte formal de les relacions professor-alumne: s'ha de deixar perdre el respecte a l'ensenyant?

No. No s'ha de deixar perdre mai, fins i tot aquella familiaritat entre professor i alumne és positiva. Però el professor, a classe, és sobre la tarima, físicament es troba una mica més alt que els alumnes. La màxima confiança, però que no es perdi el respecte a la persona que és professor i educador.

2. Passem ara a l'altra base de l'ensenyança, la família de l'alumne

-Què en pensa de la permissivitat a la llar?

Que és un gran error. La família és l'ambient on es mou el nen i la permissivitat, el deixar fer i el deixar comprar... s'hauria d'equilibrar. La família és quelcom fonamental en la societat i avui moltes vegades està en

crisi. En aquesta escola, fa pocs dies, vaig trobar un nen plorant al pati, i vaig preguntar-li: “Què et passa?” “És que el pare i la mare es van a divorciar.” El nen necessita de l’amor del pare i la mare, més que l’aire que respira.

-La defensa, sense el mínim dubte, del fill davant del mestre provoca desgana i apatia a l’ensenyant?

Efectivament, el pare mai ha de defensar el fill enfrontant-se al mestre. Si aquest ha comès un error, que es pot cometre, és una qüestió a dirimir entre el pare i el professor, i que el fill quedi fora d’aquesta situació. Perquè tant el pare i la mare com el professor han de respectar mútuament la seva autoritat.

-Les noves tecnologies, mòbils, tauletes, portàtils, faciliten enormement el joc, sempre en tot moment. Requeririen un especial estudi les anomenades xarxes socials?

Per mi és una cosa fonamental que s’hauria d’estudiar i sobretot posar-hi els mitjans per obtenir un equilibri del temps que es destina al mòbil, a la televisió, a Internet... aquestes coses són realment positives per a la humanitat, però si es prenen amb mesura.

Si un nen no està controlat, té una televisió a la seva disposició, a la seva cambra i la pot veure tant temps com vulgui, crec que és un crim, realment un disbarat.

Tots aquets sistemes d’informació i comunicació han d’estar controlats en funció de l’edat i la seva capacitat crítica, ja que aquests mitjans poden bloquejar el temps destinat a l’estudi i sobretot el que no dediquin suficient temps a descansar, a dormir, que hauria de ser, almenys i en funció de l’edat, de vuit, nou hores i estar en condicions, al dia següent, d’aprendre el que se’ls ensenya a l’escola.

Jo personalment tinc Facebook, la qual cosa em permet comunicar-me amb tot el món, però procuro un equilibri en el seu ús, que no em privi del temps que dedico a la lectura o a altres qüestions.

-En referència a la poca exigència del pares sobre els resultats dels seus fills?

No podem generalitzar. Però realment es dona potser un percentatge d’un 20-30% que se’n preocupa, però la majoria dels pares en un 70-80% no ho fa. I els fills fan el que els dona la gana, parlant clar i català.

Aquí, al nostre col·legi i especialment a primària, s'és molt rigorós en el control de les notes i la falta d'assistència a classe, que fa la família de l'alumne.

3. Pel que fa al treball

-Mercat laboral precari, submergit i amb poca exigència cultural, d'una bombolla immobiliària ja fosa, que ha necessitat molta gent, molt poc qualificada i ben pagada?

És una qüestió fonamental, s'ha de cuidar primer de la cultura, sense descuidar una formació professional. Amb una ensenyança obligatòria fins als 16 anys.

S'ha d'afavorir també la formació laboral. Estadísticament té capacitat per fer estudis universitaris un 60% i l'altre 40% ha de fer una formació i un aprenentatge en un banc, una oficina, un taller, que no vol dir que no pugui millorar intel·lectualment.

Crec que s'hauria d'afavorir aquestes pràctiques entre l'escola i el treball. Un noi que vulgui fer d'electricista, que pugui disposar de la formació d'un professional abans, perquè sigui capaç de desenvolupar amb eficiència, diguem intel·lectual, el seu treball.

-Emigració dels més ben formats: fugida de cervells, que han costat una forta despesa en la seva formació. Com es podria solucionar?

En un moment de forta crisi, d'atur i d'inestabilitat social, no és un problema de fàcil solució. És quelcom difícil.

Hauríem d'intentar evitar que aquests joves formats es quedin al nostre país i no hagin d'emigrar a Alemanya, a altres països, per guanyar-se la vida. Crec que el govern espanyol hauria de fer tot el que es pugui perquè aquests intel·lectuals puguin desenvolupar la seva capacitat intel·lectual en favor de la societat en què vivim.

-Una altra sortida és el funcionariat o militància activa, com a professió, en partits polítics. S'haurien d'examinar i controlar el seu nombre, tant en el govern central com en les autonomies?

Certament, i encara aprofundiria més, en els sous que es cobren!

Era vergonyós que un president de Spanair, una companyia que s'ha arruïnat, cobrés un sou com el que cobrava! I que un senyor president

d'una caixa en fallida, cobri 2.400.000 euros anuals. Estic convençut que hi ha també coses bones, però no són notícia...

4. Informes PISA, un sobre lectura digital i l'altre de lectura, matemàtiques i ciència

-Els resultats dels estudiants espanyols han estat pitjors en les lectures digitals que en les proves amb textos impresos i estan per sota de la mitjana. Com es pot solucionar?

És un tema que no domino i hi trobo una solució difícil. No veig un camí perquè els resultats millorin.

Tinc dubtes sobre la utilitat dels ordinadors en mans dels alumnes i al seu ús i servei. Pot ser una cosa meravellosa, obren grans possibilitats, però també molta dispersió i grans oportunitats per a jocs, pel·lícules i distraccions.

-En lectura, matemàtiques i ciència se situen al capdavant: la Xina (Xangai), Corea, Hong Kong, Singapur, el Japó, Finlàndia i el Canadà. Pel que fa a Catalunya, en lectura, està per sobre de la Unió Europea i de l'OECD, en matemàtiques les iguala i en ciència hi està molt pròxima. I en totes tres, per sobre d'Espanya. Tanquen la relació tres autonomies espanyoles, Andalusia, Balears i Canàries. Em pregunto el perquè?

Efectivament. I crec que la resposta està implícita en el que hem dit abans, perquè tant en l'ambient familiar com en l'escolar no hi ha l'exigència suficient, caldria dedicar-hi més temps, més esforços i l'exigència necessària. Possiblement una bona part de la culpa la tenen els educadors, els pares i més encara l'ambient social que envolta que ho afavoreix tot i destaca poc la cultura, per la importància que es dona a festes, el cap de setmana, i poques vegades és felicitat un noi que ha dedicat moltes hores i ha obtingut un premi en un concurs de matemàtiques europeu. I és una llàstima.

Hi ha massa llars on hi ha crisi de convivència, crisi d'enteniment, que per mi és el gran problema familiar. El verb que s'hauria de conjugar és acceptar les coses negatives que poden ser el 20% i destacar-ne les positives. Mentre no es posi en marxa el fet d'"acceptar", no millorarà aquest ambient.

5. La massificació dels centres a Torroella i l'Estartit

-En un moment determinat es produeix un excés d'alumnes tant de primària com de secundària. I la incidència de l'alumnat immigrant?

En aquest aspecte, al nostre col·legi no s'ha produït aquest problema d'excés d'alumnes. Les classes han tingut sempre entre 20-25 alumnes. I no és per qüestió econòmica, perquè al ser un centre concertat tant a primària com a secundària, es cobra només per la sisena hora.

Però la massificació va ser un problema, ja solucionat, tant per a la construcció escolar feta a Verges com per als bons mestres de què es disposa.

La concentració d'alumnat immigrant, potser per l'ambient d'on vénen, no tenen encara aquella motivació suficient per implicar-se en la cultura ni l'ànsia d'aprenentatge que té la gent del país.

6. I, finalment, la resposta a la pregunta que no li he fet?

Penso que n'ha fet moltes, però crec que la clau estaria a trobar en l'escola un equilibri entre instrucció i educació. Les escoles ensenyen, però a vegades l'aspecte educatiu no s'ha promocionat suficientment.

La societat necessita tenir el cap ben ple i ben fet; o sigui, ben ple de coneixements i ben fet de valors humans, que a vegades no s'ensenyen prou en les aules escolars.

I finalment, voldria acabar agraïnt el neguit que té en l'educació, tant a *Emporion* com al *Llibre de la Festa Major*; aquest neguit i aquesta inquietud, que penso que afavorirà la vida social de Torroella i del mig Empordà, perquè Torroella no és ni de l'Alt ni del Baix Empordà, és el mig Empordà.

Moltes gràcies per la seva atenció, en nom del *Llibre de la Festa Major* i, com no, d'*Emporion*.

Entrevista amb Jordi Plaja, director de l'Institut Montgrí

Benvolgut Sr. Jordi Plaja, les qüestions següents, que performen l'entrevista que tan gentilmente m'ha concedit per a l'article del *Llibre de la Festa Major* d'enguany, crec que ens obliguen a reflexionar profundament sobre cultura i ensenyança, en un conjunt de temes que formen quatre apartats.

1. El primer es refereix al sistema educatiu

-És injusta l'educació igualitària? Penalitza l'alumne que vol estudiar i no aconsegueix que estudiï el desaplicat, el que no vol estudiar?

L'Institut
Montgrí

Ha de ser injusta? No. Ha de ser igualitària, perquè segons l'educació que tingui un país, serà el país, i el que no es pot fer és separar els uns del altres. Intentem que tots facin el mateix.

Això es difícil? Sí, molt. Perquè els alumnes arriben aquí amb dotze anys i amb sis anys de primària i tres de parvulari, nou anys, dels quals sis d'ensenyança obligatòria, i el que arriba amb un cert desnivell li costa molt recuperar. És molt difícil. El que s'ha de fer, en tots els nivells educatius, és corregir i compensar aquest decalatge entre els alumnes.

Per tant, ha de ser igualitari.

-Sempre per dalt o per baix?

Sempre que puguem per dalt!

S'han de buscar les màximes potencialitats de cada alumne. Que l'alumne brillant arribi a les seves màximes capacitats.

Abans el mestre començava la classe amb un "ara la taula del dos, tots a la taula del dos, comencem", i tant si sabies dividir o no, tots a la taula del dos.

Avui és molt diferent. És difícil? Molt difícil. L'avantatge és que l'alumne bo, amb ajuda, progressa molt i al que li costa més ha de treballar més i s'ha d'ajudar molt més per compensar el seu dèficit.

Com es diu: “Que el sistema obligatori compensi les desigualtats que hi ha a la societat.” En realitat, s’ha d’aconseguir que cada alumne pugui desenvolupar al màxim de les seves possibilitats: que el que és bo, millori, i que el és desaplicat es motivi.

És molt important l’entorn familiar. Són primordials tres preguntes: “Com ha anat el dia a l’escola?” “Com estan els deures?” “I les notes?”

És primordial per a l’alumne aquest interès. Un cas concret d’un alumne que les amagava durant més d’un mes i el pare no es preocupava en absolut de si hi havia o no butlletí de notes, i la mare, tampoc.

–Perjudica el “progressa adequadament”? Els resultats han de ser mesurables i quantificables?

En realitat són les notes que es posen a primària. I, en realitat, són tant o més comprensibles que un quatre o un vuit, no està malament.

–Passen amb excessiva facilitat al curs següent?

No, aquí a l’institut no es passa tan fàcilment.

Se’ls informa que, per passar de curs, ho han d’aprovar tot. Et diuen que poden passar amb dues assignatures, que amb una... La resposta és tot!

I realment no tenim massa repetidors, uns deu per nivell, repeteix l’alumne que creiem que pot recuperar el seu dèficit. Es pot repetir dues vegades, i tres, però de forma més complicada, no se’n donen casos, és molt més difícil. S’han de buscar altres solucions per a un alumne que repeteixi per tercera vegada i es trobi en una classe amb quinze anys quan els altres en tenen dotze, no té cap sentit.

Disposem d’uns Plans singulars que parteixen el seu horari entre les classes i l’aprenentatge d’un ofici. Tenim vuit alumnes amb aquest sistema, no acaba de funcionar, però hi tinc moltes esperances en el seu futur.

–La nova ensenyança: el nivell d’exigència es baix? Hem oblidat què *entra si no amb sang sí amb esforç*?

No hi estic d’acord que el nivell d’exigència sigui baix. Depèn!

Et pots trobar en una classe de batxillerat en què uns alumnes estiguin resolent equacions de segon grau, i encara uns altres, alguns, no sàpiguen

pràcticament dividir, han quedat a un nivell molt més baix. És realment complicat.

-Les noves tecnologies: han obviat la importància de relacionar conceptes i utilitzar memòria i raonament?

La memòria ha estat una cosa molt desprestigiada últimament, no aprenen les capitals o els rius d'Europa, però saben com trobar-los. I sí saben, ho sé per experiència de pare, la munió de noms dels Pokemon i les seves evolucions. I amb un ordinador saben com trobar la informació.

Avui dia, portem a sobre unes màquines amb una gran quantitat d'informació i el que hem de saber és com podem accedir a aquesta informació.

La tecnologia fa un bon servei i ajuda a resoldre situacions conflictives.

-S'ha preparat prou la introducció dels ordinadors a l'escola?

No. Ha estat un fiasco! I ho reconeixen els governants, però ho diuen amb la boca petita.

En uns moments en què s'havia invertit una milionada en llibres de text per facilitar-ne el préstec, es decideix que no.

Hi ha d'haver l'ordinador amb els alumnes a classe? Rotundament sí, així com els mòbils, els iPod, les tauletes... perquè això és aprenentatge.

-Prioritzen ensenyar a través del joc i el que s'aprèn és a consumir el temps jugant?

Han de jugar a marciats? És clar que sí. Però també han d'aprendre a fer-los servir per treballar.

Jo recordo l'entrada de la televisió a casa meua. Per mi, encara ara, és un estri especial perquè l'he vist arribar. Pels meus fills és una cosa totalment normal i la relació que tenen amb la màquina és molt diferent de la nostra.

No s'ha fet prou bé, possiblement era necessari un procés en què coincidissin llibres, ordinadors, altres eines, segur!

I així no ha funcionat. Problemes de connexió, la pantalla, avaries... i encara ho estem paint. Però aniran bé.

Els resultats dels alumnes amb o sense ordinador són bastant semblants, un xic millors.

-I el Facebook i el Twitter?

Un cop provats, vaig arribar a una conclusió, que era una forma de safareig, però alguns alumnes n'han après una altra: *modus* de compartit informació, imatges escanejades per un treball, apunts...

Hem de recuperar, nosaltres els educadors, aquestes eines per al que nosaltres creguem que poden ser útils en el seu aprenentatge; que a més de parlar amb els seus companys de classe... hi trobin un camp on aprenguin coses.

2. Passem ara a l'altra base de l'ensenyança, la família de l'alumne

-Té poca exigència en el rendiment escolar del fill? (Pobret, l'*apreten* molt!)

La majoria de les famílies, pares i mares del alumnes, fan el que sempre han fet, a l'arribar a casa pregunten: "Com t'ha anat?", i la resposta de sempre: "Bé, molt bé", i es preocupen dels deures del seus fills, la majoria. Ara, el que sí és veritat, és que hi ha una bossa important, no la majoria, que no tenen cap preocupació per saber com van les coses. Són els que fan més fresa.

I el director del centre s'ha de preocupar de "perseguir" aquestes famílies i aquests alumnes, quan el que seria profitós fóra poder dir: "Endavant, felicitats, això va bé..."

Cada assemblea de pares la començo dient: "Sé que el que diré a continuació no és per a vosaltres, i em sap greu, sinó per als que no han vingut i haurien d'haver-ho fet."

I és veritat perquè la majoria són sensats, pot haver-hi un problema en algun cas, és evident, però es manté bastant constant la tònica de fa 10, 20 o 30 anys! Amb un gran avantatge, que avui tots poden estudiar, cosa que fa 30 anys no passava, quan érem una trentena els que fèiem batxillerat a Torroella.

El "pobret, l'*apreten* molt!" són ximpleries. Per molts pares, el seu fill és el més maco del món.

Em recorda un acudit en què un marcià diu al mestre: "Diu el meu noi que el mestre li ha cridat!" Sé que els pares a vegades perden el món de vista, "això que vostè m'explica, no és veritat". Impossible parlar-hi, sembla que baixi la casa!

-L'educació correspon al pares i la instrucció als mestres?

Sí, però a vegades veus com es comporten els pares quan vénen aquí i penses què vols que faci la criatura? He de destacar que el 98% dels pares que entren en aquest despatx de direcció és gent correcta, amabilíssima, que si ha algun conflicte, parlem, intentem solucionar-lo, però en tots els col·lectius hi ha gent que no sap comportar-se.

-El problema no és el de la massificació?

Efectivament, aquí vam tenir un moment de crisi, fa dos anys, quan el centre havia de créixer. Avui som un centre de 4 línies, això vol dir que tenim quatre classes de 1r, 2n, 3r... En realitat són 5 línies, hem esponjat una mica les classes i en comptes de 130 alumnes per curs en tenim 125.

Fa un parell d'anys havíem d'absorbir un increment de 120 alumnes per any, fins un total previst de més de 800 alumnes, quan el centre està preparat per a 400, calia doblar-ne la capacitat.

El Departament va decidir fer l'Institut de Verges, que va cobrir la zona de Verges i poblacions properes, uns 25 alumnes per curs. Possiblement no era la millor solució que, al meu entendre, era doblar el Guillem del Montgrí i un nou institut. També s'havia parlat d'una instal·lació conjunta d'ensenyança primària més institut, de 3 a 16 anys. Va decidir-se per la més barata, la construcció en barracons a Verges.

Crec que s'ha perdut la facilitat de comunicació entre l'alumnat de tota la comarca, des de Parlavà, Bellcaire, Verges, fins a l'Estartit. Ara podran ser coneguts, potser amics, però no és el mateix que ser companys de classe.

3. L'informe PISA corresponent a lectura digital assenyalava l'elevada diferència de resultats entre l'alumnat d'origen immigrant i el nascut a Catalunya, que en general han estat pitjors que en les proves de textos impresos

Mira, Apel ha fet un llibre digital millor que un llibre de paper, immensament millor, espectacular, obrir la foto d'una cèl·lula, mirar-la, girar-la... és quelcom superior. Tardarà anys per ser a les aules.

Si em dius que és millor llegir un llibre en paper que a l'ordinador, et diré ben clar que sí. Però posar el mateix llibre de text a l'ordinador, no serveix. La indústria editorial no ha pogut o volgut fer el pas, i tu ho coneixes bé, posar l'*Enciclopèdia Larousse* tal qual a l'ordinador és la cosa més avorrida

del món, però posar l'*Enciclopèdia Larousse* interactiva, que es pugui remenar, és molt diferent.

Posar el mateix llibre de text a l'ordinador és una estafa, no serveix, ni és digital ni res.

4. I finalment, la resposta a la pregunta que no li he fet?

No és realment una resposta. Sempre la gent tendeix a pensar que les coses abans anaven més bé, però crec rotundament que les coses van millor ara que abans.

A veure, mai no havíem tingut els centres com els tenim ara, ni en personal ni en tecnologia, on els alumnes que volien aprendre ho poguessin fer com ara; el que no, ho tindrà molt malament, perquè si el que ho vol té dificultats per col·locar-se, els que no volen fer-ho corren el risc de ser jubilats de 16 anys.

I això pot ser un drama per a tots!

Mai havíem tingut uns centres com ara i un personal docent molt més ben format.

Finalment, hem de ser més optimistes, les coses van més bé del que creiem que hi van.

Moltes gràcies per la seva atenció, tant en nom meu com en nom del *Llibre de la Festa Major*.

Agraïment final

Com a punt final d'aquest treball, vull agrair als dos entrevistats la immensa atenció que han tingut a l'hora de contestar i aclarir els meus dubtes i qüestions.

Voldria disculpar-me, també, perquè haver tingut més temps i més espai per poder incloure en aquest treball altres entrevistes que inicialment havia previst: Guillem de Montgrí, l'Estartit... però possiblement no haurien introduït altres temes o qüestions i possiblement l'hauria fet més carregós.

Per concloure, agraeixo molt sincerament, i per anticipat, a tots els que em vulguin llegir i transmetre'm les seves opinions.